

Z A K O N

O OBRAZOVANJU ODRASLIH

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se obrazovanje odraslih kao deo jedinstvenog sistema obrazovanja u Republici Srbiji, i to: ciljevi i principi obrazovanja odraslih, organizacija i ostvarivanje aktivnosti obrazovanja odraslih, planovi i programi obrazovanja odraslih, planiranje, finansiranje obrazovanja odraslih, kao i druga pitanja od značaja za obrazovanje odraslih.

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Odrasli

Član 2.

Odrasli, u smislu ovog zakona, jeste lice koje je obuhvaćeno aktivnostima obrazovanja odraslih.

Obrazovanje odraslih

Član 3.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se kao formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje i informalno učenje.

Formalno obrazovanje odraslih obuhvata osnovno i srednje obrazovanje.

Formalno obrazovanje odraslih sprovodi se po planovima i programima osnovnog i srednjeg obrazovanja prilagođenim potrebama i mogućnostima odraslih, u skladu sa zakonom.

Neformalno obrazovanje odraslih je organizovan proces učenja i osposobljavanja po posebnim planovima i programima, usmerenim ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, veština, sposobnosti i stavova.

Informalno učenje odraslih označava aktivnosti u kojima odrasli iz svakodnevnog iskustva i različitih drugih uticaja i izvora iz svoje okoline stiče znanja i veštine i prihvata vrednosne stavove.

Aktivnosti u obrazovanju odraslih u smislu ovog zakona, jesu:

1) obrazovanje odraslih koje omogućava sticanje osnovnog, odnosno srednjeg obrazovanja, sticanje kompetencija i kvalifikacija za obavljanje, usavršavanje ili promenu zanimanja, posla, radne funkcije ili radne operacije (formalnim ili neformalnim obrazovanjem);

2) obrazovanje odraslih kojim se unapređuju znanja, veštine i sposobnosti, radi ličnog i profesionalnog razvoja i društveno odgovornog ponašanja, unapređivanja kvaliteta života, opšteg obrazovanja i kulture (neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem);

3) priznavanje prethodnog učenja koje se ostvaruje procenom znanja, veština i sposobnosti stečenih obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom i koje omogućava dalje učenje i povećanje konkurentnosti na tržištu rada;

4) karijerno vođenje i savetovanje pružanjem stručne podrške odraslima za lični i profesionalni razvoj i zapošljavanje.

Ciljevi obrazovanja odraslih

Član 4.

Obrazovanjem odraslih obezbeđuje se:

1) poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture i unapređivanje mogućnosti zapošljavanja stanovništva;

2) stvaranje osnove za održivi društveno-ekonomski razvoj na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou;

3) povećanje profesionalne mobilnosti i fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva;

4) smanjenje siromaštva, ostvarivanje jednakosti, socijalne uključenosti i međugeneracijske solidarnosti;

5) unapređivanje kvaliteta života – ličnog, porodičnog, prirodnog i socijalnog okruženja;

6) razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije;

7) integracija u evropski društveni i ekonomski prostor uvažavanjem evropskih okvira obrazovanja.

Principi obrazovanja odraslih

Član 5.

Obrazovanje odraslih zasniva se na sledećim principima:

1) celoživotnosti – uvažavanja potreba i mogućnosti odraslih za učenje i razvoj tokom celog života u svim oblastima života;

2) osobenosti – sticanja obrazovanja, u skladu sa iskustvima, potrebama, interesovanjima, društvenim i životnim ulogama i razvojnim karakteristikama odraslih;

3) relevantnosti – zasnovanosti obrazovanja i učenja na zahtevima i potrebama okruženja i pojedinca;

4) dostupnosti – jednakih uslova sticanja opšteg i stručnog obrazovanja i uključivanja u sve nivoe, vrste i oblike obrazovanja i učenja;

5) celovitosti – jednakih prava i mogućnosti sticanja obrazovanja za razvoj ličnosti, socijalnih kapaciteta i uloga, zapošljivosti, profesionalnog razvoja i napredovanja;

6) raznovrsnosti ponude – slobode i autonomije pri izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda obrazovanja odraslih;

7) jednakih mogućnosti – uključivanja i sticanja obrazovanja bez obzira na godine života, pol, teškoće i smetnje u razvoju, invaliditet, rasnu, nacionalnu, socijalnu, kulturnu, etničku i versku pripadnost, jezik, seksualnu orijentaciju, mesto boravka, materijalno ili zdravstveno stanje i druge osnove;

8) saradnje u oblasti obrazovanja odraslih – organa državne uprave nadležnih za poslove obrazovanja, ekonomski razvoj, zapošljavanje, rad, socijalnu politiku, zdravstvo, omladinsku politiku i druge oblasti, ustanova i drugih organizacija nadležnih za razvoj, obezbeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovanja i zapošljavanja, naučnoistraživačkih organizacija, organa autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao drugih i socijalnih partnera – privrednih komora, reprezentativnih udruženja i jedinica lokalne samouprave i strukovnih udruženja poslodavaca, reprezentavnih sindikata, udruženja i pojedinaca;

9) profesionalnosti i etičnosti – stručne i moralne odgovornosti izvođača programa obrazovanja odraslih;

10) ravnopravnog vrednovanja i društvenog prepoznavanja ishoda obrazovanja – bez obzira na oblik, vrstu i način učenja i sticanja obrazovanja;

11) garancije kvaliteta – razvoja mehanizama za obezbeđivanje standarda u različim aktivnostima obrazovanja odraslih;

12) poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u obrazovanju odraslih.

Upotreba jezika

Član 6.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se na srpskom jeziku.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovanje odraslih ostvaruje se na maternjem jeziku, a može i dvojezično ili na srpskom jeziku, ako se za to opredeli prilikom upisa u program najmanje 50% polaznika ili kandidata.

Pripadnik nacionalne manjine, prilikom uključivanja u postupak priznavanja prethodnog učenja, bira da li će se postupak sprovesti na maternjem ili srpskom jeziku.

Deo programa obrazovanja odraslih ili program u celini može da se ostvaruje i na stranom jeziku, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon).

II. OBEZBEĐIVANJE I UNAPREĐIVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA ODRASLIH

Učesnici u obezbeđivanju i unapređivanju kvaliteta obrazovanja odraslih

Član 7.

U obezbeđivanju, praćenju i unapređivanju kvaliteta obrazovanja odraslih učestvuju: Nacionalni prosvetni savet, Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Nacionalna služba za zapošljavanje, ministarstva nadležna za obrazovanje, zapošljavanje i druga ministarstva, odnosno drugi organi i organizacije, u skladu sa zakonom.

U obezbeđivanju, praćenju i unapređivanju kvaliteta obrazovanja odraslih ako se ono ostvaruje na jeziku nacionalne manjine, učestvuje odgovarajući nacionalni savet nacionalne manjine na čijem jeziku se ostvaruje obrazovanje odraslih.

Nacionalni prosvetni savet

Član 8.

Nacionalni prosvetni savet utvrđuje opšte i posebne standarde postignuća odraslih u osnovnom i srednjem obrazovanju.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Član 9.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih predlaže ministru standarde kvalifikacija za nivo srednjeg stručnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i drugih oblika stručnog obrazovanja odraslih, kao i standarde znanja, veština i vrednosnih stavova (u daljem tekstu: stručne kompetencije) i obavlja druge Zakonom utvrđene poslove.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, kao svoje stalne komisije, obrazuje sektorska veća, zasnovana na principima socijalnog partnerstva.

Članovi sektorskih veća su stručnjaci iz reda istaknutih predstavnika privredne komore, zanatlija, udruženja poslodavaca, stručnjaka iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, privrede, zapošljavanja, rada, socijalne i omladinske politike, nastavnika iz zajednica stručnih škola i reprezentativnih sindikata osnovanih za teritoriju Republike Srbije za delatnost obrazovanja.

Sektorska veća:

- 1) analiziraju postojeće i određuju potrebne kvalifikacije u određenoj oblasti rada (u daljem tekstu: sektor);
- 2) identifikuju kvalifikacije koje treba osavremeniti;
- 3) identifikuju kvalifikacije koje više ne odgovaraju potrebama sektora;
- 4) utvrđuju predlog standarda kvalifikacija u okviru sektora;
- 5) daju mišljenja o očekivanim ishodima znanja i veština unutar sektora;
- 6) promovišu dijalog i neposrednu saradnju između sveta rada i obrazovanja;
- 7) promovišu mogućnosti za obrazovanje, obuku i zapošljavanje unutar sektora;
- 8) identifikuju mogućnosti za obučavanje odraslih unutar sektora,
- 9) razmatraju implikacije nacionalnog okvira kvalifikacija na kvalifikacije unutar sektora.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja

Član 10.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja obavlja stručne poslove koje se odnose na pripremu opštih standarda postignuća obrazovanja odraslih i vrednovanje oglada u obrazovanju odraslih.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja

Član 11.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zavod), u saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje, obavlja i sledeće poslove:

- 1) priprema standarde iz člana 9. stav 1. ovog zakona;
- 2) utvrđuje listu kvalifikacija po nivoima i vrstama koje mogu da se stiču priznavanjem;
- 3) vodi evidenciju pravnih lica i preduzetnika koja nisu organizatori obrazovanja odraslih, a kod kojih se obavlja praktičan rad;
- 4) obavlja priznavanje prethodnog učenja.

Poslove iz tač. 2. do 4. ovog člana Zavod obavlja kao poverene poslove.

Radi stručne pomoći u obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana, Zavod može da obrazuje posebne komisije i timove iz reda stručnjaka u oblasti obrazovanja i zapošljavanja ili da angažuje naučnoistraživačke ustanove uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Lokalni saveti

Član 12.

Radi efikasnijeg praćenja i ostvarivanja obrazovanja odraslih, jedinice lokalne samouprave mogu osnovati lokalne savete, za čiji rad obezbeđuju i finansijska sredstva.

Lokalni savet čine predstavnici jedinice lokalne samouprave, Nacionalne službe za zapošljavanje, poslodavaca, sindikata i udruženja.

Zadatak lokalnog saveta je da:

- 1) analizira i prati stanje u području razvoja ljudskih resursa, zapošljavanja i obuke odraslih na svom području;
- 2) identifikuje potrebe tržišta rada i prioritete u obrazovanju odraslih na svom području u saradnji sa školskom upravom;
- 3) dostavlja predloge za razvoj programa za obrazovanje odraslih nadležnom organu jedinice lokalne samouprave;
- 4) predlaže jedinici lokalne samouprave planove i programe obrazovanja odraslih koje će finansirati.

III. ORGANIZACIJA I OSTVARIVANJE AKTIVNOSTI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih

Član 13.

Organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: organizatori aktivnosti) u smislu ovog zakona su:

- 1) osnovna i srednja škola,
- 2) druga ustanova, javna agencija, javno preduzeće, Nacionalna služba za zapošljavanje, agencija za zapošljavanje, privredno društvo, preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, preduzetnik i

zanatlija, sindikalna organizacija, udruženje, stručno društvo, organizacije za obrazovanje odraslih (narodni, radnički, otvoreni univerzitet, univerzitet za treće doba i dr.), centri i organizacije za stručno usavršavanje, za učenje stranih jezika, informaciono-komunikacione tehnologije, za obuku i razvoj ljudskih resursa, za obuku vozača, privredna komora, centar za karijerno vođenje i savetovanje, udruženje poslodavaca, kulturno-obrazovni centar, dom kulture, kao i drugi subjekti registrovani za obrazovnu delatnost u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija delatnosti (u daljem tekstu: druga organizacija).

Osnovna i srednja škola može obavljati bilo koju aktivnost obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 1) ovog zakona i aktivnost iz tač. 2) i 4) tog člana ako ispunjava propisane uslove za tu aktivnost i ima rešenje o verifikaciji koje izdaje Ministarstvo u skladu sa Zakonom.

Druga organizacija može obavljati aktivnost neformalnog obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 1) ovog zakona i aktivnost iz tač. 2) i 4) tog člana, ako je registrovana za obrazovne delatnosti i zadovoljava utvrđene standarde.

Javno priznati organizator aktivnosti

Član 14.

Osnovna i srednja škola jesu javno priznati organizatori aktivnosti.

Druga organizacija može steći status javno priznatog organizatora aktivnosti, za aktivnosti obrazovanja odraslih koje u skladu sa ovim zakonom može da obavlja, na osnovu odobrenja Ministarstva.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, status javno priznatog organizatora aktivnosti imaju državni organi i ustanove koje u skladu sa posebnim zakonom obavljaju stručno usavršavanje i druge aktivnosti obrazovanja odraslih.

Odobrenje iz stava 2. ovog člana izdaje se drugoj organizaciji koja ispunjava propisane uslove za organizovanje aktivnosti obrazovanja odraslih u pogledu programa, kadra, prostora, opreme i nastavnih sredstava.

Bliže uslove koje mora da ispunjava javno priznati organizator aktivnosti propisuje ministar.

Postupak odobravanja

Član 15.

Postupak za izdavanje odobrenja radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti pokreće se zahtevom koji se podnosi Ministarstvu.

Zahtev sadrži: naziv, delatnost, sedište organizatora aktivnosti, kao i predlog programa aktivnosti obrazovanja odraslih.

Predlog programa aktivnosti obrazovanja odraslih sadrži plan i program obrazovanja i način ostvarivanja programa, uslove predviđene za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih koji se odnose na prostor u kome će se ta aktivnost izvoditi, potrebnu opremu i sredstva, potreban broj i vrstu stručnih lica koji će biti angažovani za izvođenje aktivnosti obrazovanja odraslih i njihove stručne kvalifikacije i kompetencije.

Uz zahtev se prilažu dokazi o ispunjenosti uslova i dokaz o uplati administrativne takse.

Ispunjenost uslova za izdavanje odobrenja utvrđuje prosvetni inspektor Ministarstva.

O zahtevu za izdavanje odobrenja, na osnovu nalaza inspektora, odlučuje ministar najkasnije u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva.

Rešenje o zahtevu za izdavanje odobrenja radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti konačno je u upravnom postupku.

Odobrenje se daje na pet godina.

Druga organizacija podnosi zahtev za izmenu odobrenja i kada vrši statusnu promenu, menja sedište, odnosno objekat ili uvodi novu aktivnost obrazovanja odraslih.

Oduzimanje odobrenja

Član 16.

Odobrenje se oduzima ako druga organizacija kao organizator aktivnosti prestane da ispunjava uslove za izdavanje odobrenja ili ako aktivnosti obrazovanja odraslih obavlja u suprotnosti sa ovim zakonom.

Ako druga organizacija u toku izvođenja aktivnosti učini prekršaj ili krivično delo u vezi sa izvođenjem aktivnosti obrazovanja odraslih, odobrenje se oduzima trajno.

Rešenje o oduzimanju odobrenja drugoj organizaciji kao organizatoru aktivnosti donosi ministar.

Rešenje iz st. 1. i 2. ovog člana konačno je.

Odobrenje oduzeto iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana može se ponovo izdati u postupku odobravanja radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti.

Ostvarivanje obrazovanja odraslih

Član 17.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se putem predavanja, obuka, kurseva, seminara, radionica, tribina, savetovanja i drugih oblika učenja i obrazovanja.

Program se može izvoditi: redovnom nastavom, konsultativno-instruktivnom nastavom, dopisno-konsultativnom nastavom, praktičnim radom, nastavom na daljinu i na drugi primeren način.

Obrazovanje odraslih ostvaruju:

- 1) izvođači programa obrazovanja odraslih (nastavnik, predavač, trener, voditelj, instruktor i dr.);
- 2) stručni saradnici;
- 3) saradnici;
- 4) pedagoški i andragoški asistent.

Sprovođenje programa obrazovanja odraslih

Član 18.

Sprovođenje programa obrazovanja odraslih, redosled nastave pojedinih predmeta, modula ili predmetnih oblasti, način i oblici proveravanja znanja, napredovanje i drugo prilagođava se specifičnostima, potrebama i mogućnostima polaznika i kandidata.

Vreme organizovanja aktivnosti obrazovanja odraslih u toku godine i obrazovni rad u toku dana i radne nedelje raspoređuju se na način predviđen aktom organizatora aktivnosti.

Objavljivanje i predstavljanje programa

Član 19.

Program formalnog obrazovanja odraslih objavljuje se u „Prosvetnom glasniku“, u skladu sa Zakonom.

Organizator aktivnosti predstavlja programe koje izvodi, kao i svoju organizaciju rada i prilikom upisa sa njima upoznati polaznike i kandidate.

Organizator aktivnosti mora, najmanje dva puta godišnje, objaviti rokove za ispite iz obrazovnih programa koje izvodi.

Ocenjivanje i ispiti

Član 20.

Ocenjivanje za sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanja vrši se u skladu sa propisima koji uređuju te oblasti obrazovanja, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Polaznik formalnog programa obrazovanja odraslih polaže ispit na završetku upisanog programa u skladu sa Zakonom.

Priznavanje prethodnog učenja

Član 21.

Odrasli može da stekne kvalifikaciju ili njen deo, ključne ili stručne kompetencije, u skladu sa utvrđenim standardom, u postupku za priznavanje prethodnog učenja.

Na zahtev odraslog, odnosno poslodavca ili Nacionalne službe za zapošljavanje, uz saglasnost odraslog, u postupku za priznavanje prethodnog učenja procenjuju se znanja, veštine, sposobnosti i stavovi stečeni obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom, u skladu sa standardom kvalifikacije i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Postupak za priznavanje prethodnog učenja

Član 22.

Zahtev za priznavanje prethodnog učenja podnosi se Zavodu i može da se odnosi na priznavanje prethodnog učenja koje odgovara standardu ključnih kompetencija ili standardu stručnih kompetencija, odnosno standardu kvalifikacija.

Postupak za priznavanje prethodnog učenja i pripremu instrumenata za priznavanje prethodnog učenja organizuje i sprovodi Zavod.

Kandidat može uložiti prigovor na sprovođenje postupka za priznavanje prethodnog učenja Ministarstvu u roku od osam dana od dana dobijanja rezultata sprovođenja postupka priznavanja prethodnog učenja.

Standarde i način sprovođenja postupka za priznavanje prethodnog učenja propisuje ministar.

Saradnja organizatora aktivnosti

Član 23.

Organizator aktivnosti može izvoditi pojedinačni odobreni program samostalno, u saradnji sa drugim organizatorima aktivnosti ili sa pravnim licima i preduzetnicima kod kojih se obavlja praktičan rad.

Ako se praktičan rad izvodi kod pravnog lica ili preduzetnika koje nije i organizator aktivnosti, međusobna prava i obaveze organizatora aktivnosti i pravnog lica ili preduzetnika uređuju se ugovorom, a međusobna prava polaznika obrazovanja i pravnog lica ili preduzetnika, kod koga se obavlja praktičan rad – ugovorom o praktičnom radu.

Model centar

Član 24.

Organizator aktivnosti može steći status model centra ako:

1) je kao ogledni centar učestvovao u naučnoistraživačkom projektu kojim su uvedene inovacije u ostvarivanju prakse obrazovanja odraslih ili je razvijen novi model plana i programa obrazovanja odraslih;

2) ispunjava uslove u pogledu kadrova i prostora.

Visokoškolska ustanova ili naučnoistraživačka organizacija, koja je rukovodilac projekta, daje predlog i mišljenje o sticanju statusa model centra za uvedenu inovaciju, odnosno model na period od najviše pet godina.

Rešenje o utvrđivanju statusa model centra donosi ministar.

Bliže uslove za sticanje statusa model centra, način rada i finansiranja model centra propisuje ministar.

IV. EVIDENCIJE I JAVNE ISPRAVE

Evidencije

Član 25.

U obrazovanju odraslih vode se evidencije o:

- 1) polaznicima i kandidatima,
- 2) uspehu polaznika i kadidata,
- 3) ispitima,
- 4) ostvarivanju programa,
- 5) licima radno angažovanim u obrazovanju odraslih.

Evidencije koje se odnose na formalno osnovno i srednje obrazovanje odraslih vode se u skladu sa propisima kojima se uređuje taj nivo obrazovanja.

Evidencija o polazniku i kandidatu

Član 26.

Evidenciju o polazniku i kandidatu čine podaci o njihovom identitetu (lični podaci), obrazovnom, socijalnom i zdravstvenom statusu, kao i podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci.

Lični podaci o polazniku i kandidatu su: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, matični broj, nacionalna pripadnost, državljanstvo, podaci o zdravstvenom stanju koji mogu biti od uticaja na ostvarivanje obrazovanja odraslih.

Podaci o obrazovnom statusu polaznika i kandidata su: podaci o sticanju svojstva polaznika i kandidata, podaci o priznavanju prethodnog učenja, nazivu i broju časova obuke, jeziku na kome se ostvaruje obrazovanje odraslih, podaci o sticanju kompetencija i kvalifikacija, podaci o ispisivanju, isključenju iz aktivnosti i napuštanju obrazovne aktivnosti i podaci o ispunjavanju obaveza.

Podaci o socijalnom statusu polaznika i kandidata su podaci o uslovima stanovanja (stanovanje u stanu, kući, porodičnoj kući, podstanarstvu, domu i drugim oblicima stanovanja) i porodici (broj članova, obrazovni nivo i zaposlenje članova porodičnog domaćinstva i primanja socijalne pomoći).

Podatak o zdravstvenom statusu polaznika i kandidata je podatak o tome da li je učenik obuhvaćen primarnom zdravstvenom zaštitom.

Podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci su podaci koje dostavlja interesorna komisija koja vrši procenu potreba i podaci o njihovoj ostvarenosti.

Evidencija o uspehu polaznika i kandidata

Član 27.

Evidenciju o uspehu polaznika i kandidata čine podaci kojima se određuje stepen ostvarenosti standarda stručnih kompetencija i kvalifikacija i datim javnim ispravama i uverenjima.

Evidencija o ispitima

Član 28.

Evidenciju o ispitima čine podaci o ispitu kojim se dokazuje sticanje kvalifikacije ili njenog dela, ključne ili stručne kompetencije u postupku za priznavanje prethodnog učenja.

Evidencija o ostvarivanju programa

Član 29.

Evidenciju o ostvarivanju programa čine podaci o ostvarivanju posebnog plana i programa obrazovanja odraslih.

Evidencija o licima radno angažovanim u obrazovanju odraslih

Član 30.

Evidenciju o licima radno angažovanim u obrazovanju odraslih čine sledeći podaci: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte, nivo i vrsta obrazovanja, podaci o stručnom usavršavanju i stečenim zvanjima, podaci o državljanstvu, sposobnosti za rad, podatak o poznavanju jezika nacionalne manjine, podatak o vrsti radnog odnosa i radnog angažovanja, radnom stažu, istovremenim angažovanjima u drugim ustanovama,

podaci o zaduženjima po posebnom planu i programu, a u svrhu ostvarivanja programa obrazovanja odraslih, u skladu sa zakonom.

Način prikupljanja podataka u evidencijama

Član 31.

Podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije koju dostavljaju punoletni polaznici i kandidati i roditelji i izjave punoletnih polaznika i kandidata i roditelja.

Naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak punoletnog polaznika i kandidata i roditelja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Vođenje evidencija

Član 32.

Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencija.

Javno priznati organizator aktivnosti vodi evidencije elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i na propisanim obrascima.

Vrstu, naziv i sadržaj obrazaca i način vođenja evidencija propisuje ministar i odobrava njihovo izdavanje.

Evidencija se vodi na srpskom jeziku ćirilčkim pismom, a latiničkim pismom u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje i na jeziku nacionalne manjine, evidencija se vodi i na jeziku i pismu te nacionalne manjine.

Evidencija se može voditi i samo na jeziku i pismu nacionalne manjine na obrascu koji propisuje ministar, kao deo podzakonskog akta iz stava 3. ovog člana.

Obrada podataka

Član 33.

Podatke u evidencijama prikuplja javno priznati organizator aktivnosti.

Odgovorno lice javno priznatog organizatora aktivnosti stara se i odgovoran je za blagovremen i tačan unos podataka i održavanje ažurnosti evidencija i bezbednost podataka, bez obzira na način njihovog vođenja.

Rokovi čuvanja podataka u evidencijama

Član 34.

Lični podaci iz evidencije o polaznicima i kandidatima i podaci iz evidencije o uspehu polaznika i kandidata kojima se određuje stepen ostvarenosti standarda stručnih kompetencija i kvalifikacija i na datim javnim ispravama i uverenjima, čuvaju se trajno, i elektronski, na propisanom obrascu.

Ostali podaci iz čl. 26. i 27. ovog zakona čuvaju se 10 godina.

Podaci iz evidencije o licima radno angažovanim u obrazovanju odraslih čuvaju se 10 godina, na propisanim obrascima, a elektronski se čuvaju trajno.

Javna isprava

Član 35.

Za ostvaren standard stručnih kompetencija i kvalifikacije u celini, javno priznati organizator aktivnosti, odnosno Zavod u postupku priznavanja prethodnog učenja, izdaju polazniku, odnosno kandidatu javnu ispravu na propisanom obrascu.

Podaci iz javne isprave upisuju se u radnu knjižicu.

Naziv, sadržaj i izgled obrasca javne isprave iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Uverenje

Član 36.

Za ostvarene aktivnosti obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 2) i aktivnosti neformalnog obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 1) ovog zakona, polazniku se izdaje uverenje na propisanom obrascu.

Podaci iz uverenja upisuju se u radnu knjižicu.

Naziv, sadržaj i izgled obrasca uverenja iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Izdavanje javne isprave i uverenja

Član 37.

Javna isprava, odnosno uverenje izdaje se na srpskom jeziku ćirilčkim pismom, a latiničkim pismom u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovna aktivnost ostvaruje ili postupak priznavanja prethodnog učenja sprovodi na jeziku nacionalne manjine, javna isprava, odnosno uverenje izdaje se na tom jeziku, u skladu sa zakonom.

Verodostojnost javne isprave overava se pečatom, u skladu sa zakonom.

Opštim aktom organizatora aktivnosti određuje se lice odgovorno za upotrebu i čuvanje pečata.

Baza podataka i jedinstveni informacioni sistem prosvete

Član 38.

Javno priznati organizator aktivnosti vodi bazu podataka.

Baza podataka predstavlja skup svih evidencija propisanih zakonom koje organizator aktivnosti vodi u elektronskom obliku i dostavlja Ministarstvu.

Jedinstveni informacioni sistem prosvete objedinjuje podatke iz evidencija svih organizatora aktivnosti koji se vode kao baza podataka.

Jedinstveni informacioni sistem prosvete uspostavlja i njime upravlja Ministarstvo, u skladu sa Zakonom.

Registar

Član 39.

Ministarstvo vodi registar aktivnosti obrazovanja odraslih i organizatora aktivnosti kojima su data ili oduzeta odobrenja.

Sadržaj i način vođenja registra i način na koji se obezbeđuje dostupnost podataka propisuje ministar.

V. PLANOVI I PROGRAMI OBRAZOVANJA ODRASLIH

Planovi i programi obrazovanja odraslih

Član 40.

Obrazovanje odraslih zasniva se na planovima i programima obrazovanja odraslih ili delovima odgovarajućih programa za učenike kojima odrasli stižu, odnosno dopunjuju znanja, veštine sposobnosti i stavove:

- 1) jezičke i matematičke pismenosti;
- 2) vladanja maternjim i stranim jezicima;
- 3) naučne pismenosti u prirodnim i društvenim naukama;
- 4) vladanja informacijsko-komunikacionom tehnologijom;
- 5) medijske pismenosti;
- 6) za rad u struci;
- 7) za preduzetništvo i rukovođenje;
- 8) kreativnog izražavanja i učestvovanja u kulturnim, umetničkim i sportskim događanjima;
- 9) za odgovorno obavljanje uloge aktivnog građanina i poštovanje ljudskih i građanskih prava;
- 10) socijalne veštine, sposobnosti za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad;
- 11) za očuvanje i zaštitu okoline;
- 12) za obezbeđivanje bezbednih i zdravih uslova na radu u cilju ostvarivanja fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja zaposlenih;
- 13) druga znanja, veštine, sposobnosti i stavovi.

Program može imati modularnu strukturu.

Programi obrazovanja odraslih prilagođeni su dobu, prethodnom obrazovanju, znanju, veštinama i sposobnostima odraslih u skladu sa definisanim ishodima, a namenjeni su:

- 1) obrazovanju i osposobljavanju odraslih kojima je prestalo pravo na redovno obrazovanje;
- 2) prekvalifikaciji, dokvalifikaciji ili specijalističkom obrazovanju;
- 3) obrazovanju i osposobljavanju nezaposlenih za potrebe tržišta rada;
- 4) usavršavanju radi postizanja višeg stepena znanja u profesiji i podizanja produktivnosti rada;
- 5) obrazovanju za prihvatanje vrednosti demokratije i građanskog društva;
- 6) obrazovanju za ostvarivanje posebnih prava pripadnika nacionalnih manjina;
- 7) obrazovanje odraslih lica sa smetnjama u razvoju, sa invaliditetom i posebno nadarenih lica;

- 8) obrazovanju posebnih grupa (socijalno isključenih grupa).

Programi formalnog i neformalnog obrazovanja

Član 41.

Programi obrazovanja odraslih su programi formalnog i neformalnog obrazovanja.

Programi formalnog obrazovanja odraslih obuhvataju:

- 1) programe za sticanje osnovno i srednje obrazovanje odraslih;
- 2) programe za sticanje prvog zanimanja;
- 3) programe specijalističkog obrazovanja;
- 4) programe usavršavanja.

Programi neformalnog obrazovanja obuhvataju:

- 1) programe rada u struci;
- 2) programe preduzetništva i rukovođenja;
- 3) programe iz poznavanja nauke i tehnologije;
- 4) programe obuke za rad na računaru;
- 5) programe stranih jezika;
- 6) programe zaštite okoline i ekologije;
- 7) program razvoja i očuvanja bezbednih i zdravih uslova rada;
- 8) programe kreativnog i umetničkog izražavanja;
- 9) programe sticanja ili dopunjavanja drugih znanja, veština, sposobnosti i stavova;
- 10) programe koji nastaju u skladu sa zahtevima i potrebama tržišta rada.

Donošenje programa obrazovanja odraslih

Član 42.

Programi formalnog obrazovanja odraslih donose se u skladu sa Zakonom i posebnom zakonom.

Programi neformalnog obrazovanja odraslih donose se u postupku odobravanja u skladu sa zakonom.

VI. POLAZNICI I KANDIDATI

Polaznici i kandidati

Član 43.

Status polaznika odrasli stiče upisom u aktivnost obrazovanja odraslih kod organizatora aktivnosti, a status kandidata – uključivanjem u postupak priznavanja prethodnog učenja.

Odrasli može da stekne kvalifikaciju ako ima stečeno osnovno obrazovanje ili ima javnu ispravu o ključnim kompetencijama na nivou osnovnog obrazovanja.

Posebni uslovi i starosna granica za sticanje statusa polaznika, odnosno kandidata utvrđuju se standardom kvalifikacije.

Status polaznika, odnosno kandidata, prestaje:

- 1) sticanjem kompetencije ili kvalifikacije;
- 2) ispisivanjem;
- 3) isključenjem iz aktivnosti obrazovanja odraslih zbog učinjene povrede zabrana propisanih Zakonom;
- 4) napuštanjem obrazovne aktivnosti i zbog neopravdanog neispunjavanja obaveza utvrđenih za određene aktivnosti obrazovanja odraslih.

Ugovorom između organizatora aktivnosti i polaznika, odnosno kandidata, utvrđuju se međusobna prava, obaveze i odgovornosti.

Troškovi obrazovanja

Član 44.

Za sticanje osnovnog obrazovanja i prvog zanimanja odrasli ne plaća troškove.

Za ostale aktivnosti obrazovanja odraslih troškove snose polaznici programa, poslodavci kod kojih su zaposleni, Nacionalna služba za zapošljavanje ili druga zainteresovana pravna i fizička lica.

VII. ZAPOSLENI I RADNO ANGAŽOVANI U OBRAZOVANJU ODRASLIH

Izvođači programa obrazovanja odraslih

Član 45.

Zadatak izvođača programa obrazovanja odraslih je da osiguraju uvažavanje opštih principa i ciljeva obrazovanja odraslih, ostvarivanje i unapređivanje programa obrazovanja odraslih.

Nastavnik je lice koje ostvaruje nastavu i druge oblike obrazovnog rada u osnovnoj i srednjoj školi u skladu sa Zakonom, posebnim zakonom i ovim zakonom.

Predavač, trener, voditelj, instruktor i drugi su lica koja, osim odgovarajućeg obrazovanja utvrđenog standardom kvalifikacije, imaju kompetencije utvrđene programom aktivnosti obrazovanja odraslih.

Stručni saradnik

Član 46.

Zadatak stručnog saradnika jeste da savetodavnim radom i drugim oblicima rada unapređuje obrazovanje odraslih i pruža stručnu pomoć polaznicima, kandidatima i izvođačima aktivnosti obrazovanja odraslih po pitanjima od značaja za ostvarivanje aktivnosti obrazovanja odraslih.

Stručne poslove u okviru aktivnosti obrazovanja odraslih obavljaju andragog, psiholog i bibliotekar, u skladu sa Zakonom.

Ako organizator aktivnosti obrazovanja odraslih nema sve stručne saradnike predviđene Zakonom, u postupku verifikacije odnosno odobravanja procenjuje se opravdanost odstupanja.

Saradnik

Član 47.

Zadatak saradnika jeste da svojim znanjem, savetodavnim i stručnim radom obezbedi kvalitetnije ostvarivanje aktivnosti obrazovanja odraslih.

Saradnik ima kvalifikacije i kompetencije utvrđene programom aktivnosti obrazovanja odraslih.

Pedagoški i andragoški asistent

Član 48.

Pedagoški i andragoški asistent pruža pomoć i dodatnu podršku polaznicima i kandidatima, u skladu sa njihovim potrebama, sarađuje sa izvođačima aktivnosti obrazovanja odraslih i stručnim saradnicima, saradnicima, organizacijama i udruženjima i jedinicom lokalne samouprave, u cilju kvalitetnijeg ostvarivanja aktivnosti obrazovanja odraslih.

Pedagoški i andragoški asistent ima kvalifikacije i kompetencije utvrđene programom aktivnosti obrazovanja odraslih.

Radni odnos

Član 49.

Lice radno angažovano u obrazovanju odraslih zasniva radni odnos, odnosno radno se angažuje kod organizatora aktivnosti saglasno Zakonu i opštim propisima o radu.

Stručno usavršavanje

Član 50.

Lice radno angažovano u obrazovanju odraslih ima pravo i obavezu stalnog stručnog usavršavanja, u skladu sa zakonom.

VIII. GODIŠNJI PLAN OBRAZOVANJA ODRASLIH

Godišnji plan obrazovanje odraslih

Član 51.

Godišnjim planom obrazovanja odraslih u Republici Srbiji:

- 1) utvrđuju se prioritetne obrazovne i radne oblasti i aktivnosti obrazovanja odraslih;
- 2) određuje se raspoređivanje obrazovnih i radnih oblasti i aktivnosti obrazovanja odraslih na jedinice lokalne samouprave pri čemu se vodi računa o potrebama tržišta rada, racionalnom korišćenju postojećih obrazovnih kapaciteta, broju polaznika obrazovanja, razvojnim specifičnostima pojedinih područja, ciljevima i principima obrazovanja odraslih;
- 3) određuje se okvirni obim i izvori sredstava koja su potrebna za realizaciju godišnjeg plana;
- 4) određuje se dinamika ostvarivanja planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih;

5) određuju se kriterijumi za izbor organizatora aktivnosti i raspodelu sredstava.

Donošenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih

Član 52.

Godišnji plan obrazovanja odraslih donosi Vlada, na predlog Ministarstva, za narednu školsku godinu po završetku tekuće nastavne godine.

U pripremi Godišnjeg plana obrazovanja odraslih Ministarstvo pribavlja podatke o potrebama za aktivnostima obrazovanja odraslih od jedinica lokalne samouprave, privrednih komora, udruženja poslodavaca, reprezentativnih sindikata i drugih subjekata preko školskih uprava.

Podaci o potrebi za aktivnostima obrazovanja odraslih pribavljaju se od Nacionalne službe za zapošljavanje, drugih ministarstava i drugih državnih organa.

Na predlog Godišnjeg plana obrazovanja odraslih Ministarstvo pribavlja mišljenje Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i saglasnost ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja.

Sprovođenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih

Član 53.

U sprovođenju Godišnjeg plana obrazovanja odraslih Ministarstvo objavljuje konkurse za izvođenje planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih.

Pravo učešća na konkursu imaju javno priznati organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih.

Na osnovu raspisanog konkursa, ministar donosi rešenje o izboru organizatora aktivnosti i odlučuje o raspodeli sredstava za realizaciju planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih.

Ministarstvo prati sprovođenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih i preduzima mere koje su potrebne za izvođenje planiranih programa aktivnosti obrazovanja odraslih.

IX. PLANIRANJE I FINANSIRANJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

Izvori sredstava

Član 54.

Sredstva za finansiranje obrazovanja odraslih obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, budžetu autonomne pokrajine i budžetima jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: javna sredstva) u skladu sa Godišnjim planom obrazovanja odraslih, neposredno od polaznika i poslodavaca, kao i iz drugih izvora.

Sredstva iz budžeta Republike Srbije

Član 55.

U budžetu Republike Srbije obezbeđuju se sredstva za:

- 1) finansiranje programa osnovnog obrazovanja i prvog zanimanja;
- 2) druge aktivnosti obrazovanja odraslih predviđene Godišnjim planom obrazovanja odraslih;

3) finansijske podsticaje za opremanje nastavnim i drugim materijalnim sredstvima i razvojne programe i projekte u skladu sa Godišnjim planom obrazovanja odraslih.

Sredstva iz budžeta autonomne pokrajine

Član 56.

U budžetu autonomne pokrajine obezbeđuju se sredstva za:

1) finansiranje programa predviđenih pokrajinskim planom obrazovanja odraslih;

2) finansijske podsticaje za opremanje nastavnim i drugim materijalnim sredstvima i razvojne programe i projekte u oblasti obrazovanja odraslih na pokrajinskom nivou.

Sredstva iz budžeta jedinice lokalne samouprave

Član 57.

U budžetu jedinice lokalne samouprave obezbeđuju se sredstva za:

1) organizatore aktivnosti kojima je jedinica lokalne samouprave osnivač, za investicije i investiciono održavanje, kao i za stalne troškove;

2) finansiranje programa predviđenih lokalnim planom obrazovanja odraslih;

3) finansijske podsticaje za opremanje nastavnim i drugim materijalnim sredstvima i razvojne programe i projekte u oblasti obrazovanja odraslih na lokalnom nivou;

4) rad lokalnog saveta.

X. NADZOR

Član 58.

Nadzor nad primenom ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijski i stručno-pedagoški nadzor nad radom javno priznatih organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih u primeni ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa Zakonom.

Spoljašnje vrednovanje kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova koje realizuju programe obrazovanja odraslih vrše Ministarstvo i Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Član 59.

Novčanom kaznom od 100.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice – organizator aktivnosti, a od 10.000 do 500.000 preduzetnik – organizator aktivnosti koji:

1) ne vodi evidenciju ili je vodi suprotno odredbama ovog zakona (čl. 25–34);

2) izda javnu ispravu, odnosno uverenje suprotno odredbama ovog zakona (čl 35–37);

3) uključi u aktivnosti obrazovanja odraslih polaznika ili kandidata suprotno članu 43. ovog zakona;

4) ne zaključi ugovor sa polaznikom, odnosno kandidatom (član 43. stav 5);

5) od polaznika ili kandidata naplati troškove koji se finansiraju iz budžeta Republike Srbije ili jedinice lokalne samouprave (član 44. stav 1);

6) angažuje izvođače programa obrazovanja odraslih i druge saradnike suprotno čl. 45–49. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice organizatora aktivnosti.

XII. POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 60.

Poslovi utvrđeni članom 14. stav 2. (poslovi davanja odobrenja radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti za organizatore aktivnosti koji obavljaju delatnost i imaju sedište na teritoriji autonomne pokrajine); članom 15. (postupak odobravanja); članom 16. (oduzimanje odobrenja); članom 52. (donošenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih), članom 53. (objavljivanje konkursa za izvođenje planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih) i članom 58. stav 2. (inspekcijski nadzor), kao poverene obavlja nadležni organ autonomne pokrajine.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 61.

Propisi potrebni za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od osamnaest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 62.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O OBRAZOVANJU ODRASLIH

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Odredbom člana 2. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09 i 52/11 – u daljem tekstu: Zakon) propisano je da se specifičnosti obavljanja delatnosti obrazovanja odraslih u sistemu obrazovanja i vaspitanja uređuju posebnim zakonom.

Formalno obrazovanje odraslih u određenoj meri je uređeno Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i delimično posebnim zakonima.

U cilju da se urede specifičnosti obavljanja delatnosti obrazovanja odraslih u sistemu obrazovanja, da se uredi učenje tokom celog života, da se iskoriste postojeće institucije, da se definiše i formalno i neformalno obrazovanje odraslih, da se iskoriste sredstva koja su prethodnih godina uložena u obrazovni sistem, prevashodno u kadrove i opremu, da se poveže svet obrazovanja i svet rada, pristupilo se uređivanju obrazovanja odraslih zakonom sa ciljem da se sistemskih pristupi problemu smanjivanja razmera nepismenosti i profesionalne neosposobljenosti stanovništva.

III. PROBLEMI KOJE BI ZAKON REŠIO

Donošenjem zakona o obrazovanju odraslih prvi put se na sistemski način uređuje ova oblast. Predstavlja bitan korak ka ojačavanju sistema obrazovanja odraslih i pružanju boljih mogućnosti ljudima koji žele da se dodatno obrazuju ili sertifikuju svoje znanje. Predlogom zakona o obrazovanju odraslih stvara se pravni okvir za poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture stanovništva pa samim tim i povećanje zapošljivosti stanovništva, kao i povećanje profesionalne pokretljivosti radno aktivnog stanovništva.

Obrazovna struktura stanovništva Republika Srbije je nepovoljna. Prema podacima Popisa iz 2002. godine 5,7%, tj. preko 357 hiljada stanovnika starosti 15 godina i više nema završen nijedan razred osnovne škole, 2% populacije ima od jednog do tri razreda osnovne škole, 14,2% završenih između četiri i sedam razreda osnovne škole, a 23,9% stanovnika ima završenu osnovnu školu. Ovo znači da čak 45,7% stanovnika Republike Srbije, tj. oko 2,9 miliona lica ima samo stečeno osnovno obrazovanje ili manje. Stečeno srednje obrazovanje ima oko 2,6 miliona lica tj. 41,1% stanovnika. Zbirno posmatrano ukupan broj lica sa kvalifikacijama od jedan do pet, koje su predmet regulisanja ovog Zakona, 2002. godine iznosilo je skoro 5,5 miliona tj. 86,8% stanovnika Republike Srbije starijih od 15 godina. Zbirno posmatrano, prema podacima iz 2002. godine, ova lica bi mogla da ostvari koristi od ovog Zakona.

IV. CILJEVI KOJI ĆE SE OSTVARITI ZAKONOM

Pored opštih ciljeva propisanih sistemskim zakonom, obrazovanjem odraslih se stvaraju pretpostavke za poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture i unapređivanje mogućnosti zapošljavanja stanovništva; stvaranje osnove održivi društveno-ekonomski razvoj na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou;

povećanje profesionalne mobilnosti i fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva; smanjenje siromaštva, ostvarivanje jednakosti, socijalne uključenosti i međugeneracijske solidarnosti; unapređivanje kvaliteta života – ličnog, porodičnog, prirodnog i socijalnog okruženja; razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije i integracija u evropski društveni i ekonomski prostor uvažavanjem evropskih okvira obrazovanja.

V. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

U glavi I. Predloga zakona o obrazovanju odraslih (u daljem tekstu: Predlog zakona) (čl. 1. do 6.) uređuju se: predmet zakona, pojam odraslog, ciljevi i principi obrazovanja odraslih, aktivnosti u obrazovanju odraslih i upotreba jezika.

Predlog zakona utvrđuje se da je obrazovanje odraslih deo jedinstvenog sistema obrazovanja u Republici Srbiji, koje se ostvaruje kao formalno i neformalno obrazovanje i informalno učenje. Odraslim se smatra lice koje je obuhvaćeno aktivnostima obrazovanja odraslih.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se kao formalno, neformalno obrazovanje i informalno učenje. Formalno obrazovanje odraslih obuhvata osnovno i srednje obrazovanje i sprovodi se po planovima i programima osnovnog i srednjeg obrazovanja prilagođenim potrebama i mogućnostima odraslih u skladu sa zakonom. Neformalno obrazovanje odraslih je organizovan proces učenja i osposobljavanja obrazovanja, po posebnim planovima i programima, usmerenim ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, veština, sposobnosti i stavova. Informalno učenje odraslih označava aktivnosti u kojima odrasli iz svakodnevnog iskustva i različitih drugih uticaja i izvora iz svoje okoline stiče znanja i veštine i prihvata stavove i pozitivne vrednosti.

Ciljevi obrazovanja odraslih su: poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture i unapređivanje mogućnosti zapošljavanja stanovništva; stvaranje osnova za održivi društveno-ekonomski razvoj na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou; povećanje profesionalne mobilnosti i fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva; smanjenje siromaštva, ostvarivanje jednakosti, socijalne uključenosti i međugeneracijske solidarnosti; unapređivanje kvaliteta života – ličnog, porodičnog, prirodnog i socijalnog okruženja; razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije i integracija u evropski društveni i ekonomski prostor uvažavanjem evropskih okvira obrazovanja.

Principi obrazovanja odraslih, pored opštih principi sistema obrazovanja i vaspitanja definisanih Zakonom odnose se i na: učenje tokom celog života; osobenosti; relevantnosti; dostupnosti; celovitosti; raznovrsnosti ponude; jednakih mogućnosti; zajedničke odgovornosti za obrazovanje odraslih; profesionalnosti i etičnosti; ravnopravnog vrednovanja i društvenog prepoznavanja ishoda obrazovanja; garancije kvaliteta i poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u obrazovanju odraslih.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se aktivnostima: obrazovanje odraslih koje omogućava sticanje osnovnog, odnosno srednjeg obrazovanja, sticanje kompetencija i kvalifikacija za obavljanje, usavršavanje ili promenu zanimanja, posla, radne funkcije ili radne operacije (formalnim ili neformalnim obrazovanjem); obrazovanje odraslih kojim se unapređuju znanja, veštine i sposobnosti, radi ličnog i profesionalnog razvoja i društveno odgovornog ponašanja, unapređivanja kvaliteta života, opšteg obrazovanja i kulture (neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem); priznavanje prethodnog učenja koje se ostvaruje procenom znanja, veština i sposobnosti stečenih obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom i koje omogućava dalje učenje i povećanje konkurentnosti na tržištu rada i karijerno

vođenje i savetovanje pružanjem stručne podrške odraslima za lični i profesionalni razvoj i zapošljavanje.

Obrazovanje odraslih ostvaruje se na srpskom jeziku. Za pripadnike nacionalne manjine obrazovanje odraslih ostvaruje se na maternjem jeziku, a može i dvojezično ili na srpskom jeziku, ako se za to opredeli prilikom upisa u program najmanje 50% polaznika ili kandidata. Pripadnik nacionalne manjine, prilikom uključivanja u postupak priznavanja prethodnog učenja, bira da li će se postupak sprovesti na maternjem ili srpskom jeziku

U glavi II. Predloga zakona (čl. 7–12) uređuju se subjekti koji učestvuju u obezbeđivanju i unapređivanju kvaliteta obrazovanja odraslih.

Podrška razvoju obrazovanja odraslih u nadležnosti je postojećih organa i organizacija – Nacionalnog prosvetnog saveta, Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja i Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, kao i ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), ali se Prelogom zakona uvodi i podrška ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja i Nacionalne službe za zapošljavanje i drugih ministarstava, odnosno organa i organizacija. Predviđa se i uvođenje sektorskih veća i lokalnih saveta.

Nacionalnom prosvetnom savetu su dati u nadležnost i poslovi utvrđivanja opštih i posebnih standarda postignuća odraslih u osnovnom i srednjem obrazovanju.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih predlaže ministru standarde kvalifikacija za nivo srednjeg stručnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i drugih oblika stručnog obrazovanja odraslih, kao i standarde znanja, veština i vrednosnih stavova (u daljem tekstu: stručne kompetencije) i obavlja druge Zakonom utvrđene poslove.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, kao svoje stalne komisije, a u skladu sa Zakonom obrazuje sektorska veća zasnovana na principima socijalnog partnerstva.

Članovi sektorskih veća su, kako to propisuje Zakon, stručnjaci iz reda istaknutih predstavnika privredne komore, zanatlija, udruženja poslodavaca, stručnjaka iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, privrede, zapošljavanja, rada, socijalne i omladinske politike, nastavnika iz zajednica stručnih škola i reprezentativnih sindikata osnovanih za teritoriju Republike Srbije za delatnost obrazovanja.

Sektorska veća: analiziraju postojeće i određuju potrebne kvalifikacije u određenoj oblasti rada (u daljem tekstu: sektor); identifikuju kvalifikacije koje treba osavremeniti; identifikuju kvalifikacije koje više ne odgovaraju potrebama sektora; utvrđuju predlog standarda kvalifikacija u okviru sektora; daju mišljenja o očekivanim ishodima znanja i veština unutar sektora; promovišu dijalog i neposrednu saradnju između sveta rada i obrazovanja; promovišu mogućnosti za obrazovanje, obuku i zapošljavanje unutar sektora; identifikuju mogućnosti za obučavanje odraslih unutar sektora, razmatraju implikacije nacionalnog okvira kvalifikacija na kvalifikacije unutar sektora.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, pored poslova utvrđenih Zakonom, obavlja stručne poslove koji se odnose na pripremu opštih standarda postignuća obrazovanja odraslih i vrednovanje ogleda u obrazovanju odraslih.

Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, pored poslova utvrđenih Zakonom, u saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje, obavlja: pripremu standarde iz člana 9. stav 1. ovog zakona; utvrđuje listu kvalifikacija po nivoima i

vrstama koje mogu da se stiču priznavanjem; vodi evidenciju pravnih lica i preduzetnika koja nisu organizatori obrazovanja odraslih, a kod kojih se obavlja praktičan rad i obavlja priznavanje prethodnog učenja. Neki od ovih poslova su povereni.

Predlogom zakona predviđa se mogućnost da jedinice lokalne samouprave osnivaju lokalne savete, a radi efikasnijeg praćenja i ostvarivanja obrazovanja odraslih i za čiji rad one obezbeđuju sredstva. S obzirom da njen sastav čine predstavnici jedinice lokalne samouprave, Nacionalne službe za zapošljavanje, poslodavaca, sindikata i udruženja njihov zadatak jeste da analiziraju i prate stanje u području razvoja ljudskih resursa, zapošljavanja i obuke odraslih na svom području; da identifikuju potrebe tržišta rada i prioritete u obrazovanju odraslih na svom području u saradnji sa školskom upravom; da dostavljaju predloge za razvoj programa za obrazovanje odraslih nadležnom organu jedinice lokalne samouprave, kao i da predlaže jedinici lokalne samouprave planove i programe obrazovanja odraslih koje će finansirati.

U glavi III. Predlog zakona (čl. 13–24) uređuju se organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih, javno priznati organizator aktivnosti obrazovanja odraslih, postupak za davanje odobrenja radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih, oduzimanje odobrenja organizatoru aktivnosti, ostvarivanje obrazovanja odraslih, sprovođenje programa, kao i objavljivanje programa, zatim ispiti i ocenjivanje, priznavanje prethodnog učenja, postupak priznavanja, saradnja organizatora aktivnosti, kao i model centar.

Predlogom zakona se predlaže da organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih budu: osnovna i srednja škola; druga ustanova, javna agencija, javno preduzeće, Nacionalna služba za zapošljavanje, agencija za zapošljavanje, privredno društvo, preduzeće za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, preduzetnik i zanatlija, sindikalna organizacija, udruženje, stručno društvo, organizacije za obrazovanje odraslih (narodni, radnički, otvoreni univerzitet i univerzitet za treće doba), centri i organizacija za stručno usavršavanje, za učenje stranih jezika, informaciono-komunikacione tehnologije, za obuku i razvoj ljudskih resursa, za obuku vozača, privredna komora, centar za karijerno vođenje i savetovanje, udruženje poslodavaca, kulturno-obrazovni centar, dom kulture, kao i drugi subjekti registrovani za obrazovnu delatnost u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija delatnosti (u daljem tekstu: druga organizacija).

Osnovna i srednja škola može obavljati sve aktivnosti obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 1) i aktivnost iz tač. 2) i 4) Predlogom zakona. Uslov je da ispunjavaju propisane uslove za tu aktivnost i da ima rešenje o verifikaciji koju izdaje Ministarstvo u skladu sa Zakonom.

Predlogom zakona se propisuje da druga organizacija mora da se registruje za obrazovne delatnosti i da zadovoljava utvrđene standarde kako bi mogla da obavlja obrazovne aktivnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Osnovna i srednja škola jesu javno priznati organizatori obrazovanja odraslih, a druga organizacija može steći status javno priznatog organizatora aktivnosti, za aktivnosti obrazovanja odraslih koje u skladu sa ovim zakonom može da obavlja, na osnovu odobrenja Ministarstva.

Zahtev za sticanje javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih podnosi se Ministarstvu. Predlogom zakona definiše se šta mora da sadrži zahtev, da ispunjenost uslova utvrđuje prosvetni inspektor, a da o zahtevu odlučuje ministar na osnovu nalaza inspektora najkasnije u roku od tri meseca. Važenje odobrenja je ograničeno na pet godina. Propisuju se, takođe i slučajevi kada se odobrenje oduzima.

Predlogom zakona definiše se da se obrazovanje odraslih ostvaruje putem predavanja, obuka, kurseva, seminara, radionica, tribina, savetovanja i drugih oblika učenja i obrazovanja, kao i da se program može izvoditi: redovnom nastavom, konsultativno-instruktivnom nastavom, dopisno-konsultativnom nastavom, praktičnim radom, nastavom na daljinu i na drugi primeren način. Obrazovanje odraslih ostvaruju: izvođači programa obrazovanja odraslih (nastavnik, predavač, trener, voditelj, instruktor i dr.), stručni saradnici, saradnici, pedagoški i andragoški asistent.

Program formalnog obrazovanja odraslih objavljuje se u „Prosvetnom glasniku“, u skladu sa Zakonom. Organizator aktivnosti predstavlja programe koje izvodi, kao i svoju organizaciju rada i prilikom upisa sa njima upoznati polaznike i kandidate.

Na ocenjivanje se primenjuju propisi kojima se uređuje osnovno i srednje obrazovanje osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano. Polaznici formalnog programa obrazovanja odraslih polažu ispit na završetku upisanog programa u skladu sa Zakonom.

Predlogom se predlaže da odrasli može da stekne kvalifikaciju ili njen deo, ključne ili stručne kompetencije, u skladu sa utvrđenim standardom, u postupku za priznavanje prethodnog učenja gde se na zahtev odraslog, odnosno poslodavca ili Nacionalne službe za zapošljavanje, uz saglasnost odraslog procenjuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi stečeni obrazovanjem, životnim ili radnim iskustvom, u skladu sa standardom kvalifikacije i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Predlogom zakona definiše se da se zahtev za priznavanje prethodnog učenja podnosi Zavodu i može da se odnosi na priznavanje prethodnog učenja koje odgovara standardu ključnih kompetencija ili standardu stručnih kompetencija, odnosno standardu kvalifikacija; da postupak i pripremu instrumenata za priznavanje prethodnog učenja organizuje i sprovodi Zavod. Propisana je mogućnost da kandidat može da uložiti prigovor na sprovođenje postupka za priznavanje prethodnog učenja Ministarstvu u određenom roku.

Predlogom zakona ovlašćuje se ministar da propiše bliže uslove i standarde postupka za priznavanje prethodnog učenja.

Uređena je i saradnja organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih.

Status model centra, u skladu sa Predlogom zakona, može da stekne organizator aktivnosti ako je kao ogledni centar učestvovao u naučnoistraživačkom projektu kojim su uvedene inovacije u ostvarivanju prakse obrazovanja odraslih ili je razvijen novi model plana i programa obrazovanja odraslih i ako postoje kadrovski i prostorni uslovi. Visokoškolska ustanova ili naučnoistraživačka organizacija koja je rukovodilac projekta, daje predlog i mišljenje o sticanju statusa model centra za uvedenu inovaciju, odnosno model na period od najviše pet godina. Bliže uslove za model centar, prema Predlogu zakona propisuje ministar.

U glavi IV. Predloga zakona (čl. 25–39) uređuju se evidencija i javne isprave.

Predlogom zakona se utvrđuje da se u obrazovanju odraslih vode evidencija o: polaznicima i kandidatima, uspehu polaznika i kandidata, ispitima, ostvarivanju programa i licima radno angažovanim u obrazovanju, a utvrđuje se koji podaci čine ovu evidenciju.

Evidencije koje se odnose na formalno osnovno i srednje obrazovanje odraslih vode se u skladu sa propisima kojima se uređuje taj nivo obrazovanja.

Podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije koje dostavljaju punoletni polaznici i kandidati i roditelji i izjave punoletnih polaznika i

kandidata i roditelja, dok se naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak punoletnog polaznika i kandidata i roditelja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Javno priznati organizator aktivnosti prikuplja podatke u evidencijama i vodi evidencije elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i na obrascima. Odgovorno lice javno priznatog organizatora aktivnosti stara se i odgovoran je za blagovremen i tačan unos podataka i održavanje ažurnosti evidencija i bezbednost podataka, bez obzira na način njihovog vođenja. Ministar se ovlašćuje da podzakonskim aktom propiše vrstu, naziv i sadržaj obrazaca i način vođenja evidencija, kao i to da odobrava njihovo izdavanje.

Predlogom zakona se utvrđuje koja se evidencija čuva ograničeno vreme, a koja trajno.

Javne isprave u smislu ovog predloga zakona izdaje javno priznati organizator aktivnosti, odnosno Zavod u postupku priznavanja prethodnog učenja. Javne isprave se izdaju polazniku, odnosno kandidatu na obrascu koji će propisati ministar i to za ostvaren standard stručnih kompetencija i kvalifikacije u celini. Podaci iz javne isprave upisuju se u radnu knjižicu.

Polazniku se na obrascu koji propisuje ministar izdaje uverenje za ostvarene aktivnosti obrazovanja odraslih kojima se unapređuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi, radi ličnog, profesionalnog razvoja i društveno odgovornog ponašanja, unapređivanja kvaliteta života, opšteg obrazovanja i kulture i aktivnosti neformalnog obrazovanja odraslih iz člana 3. stav 6. tačka 1) ovog predloga zakona.

Kao i u formalnom obrazovanju, javne isprave se izdaju na srpskom jeziku ćirilskim pismom, a latiničkim pismom – u skladu sa zakonom, a kada se obrazovna aktivnost ostvaruje ili postupak priznavanja prethodnog učenja sprovodi na jeziku nacionalne manjine, javna isprava, odnosno uverenje se izdaje na tom jeziku. Verodostojnost javne isprave overava se pečatom.

Predlogom zakona propisuje se da javno priznati organizator aktivnosti vodi bazu podataka koju čini evidencija koja se vodi u skladu sa ovim predlogom zakona i da je dostavlja Ministarstvu. Jedinstveni informacioni sistem prosvete objedinjuje podatke iz evidencija svih organizatora aktivnosti koji se vode kao baza podataka.

Registar aktivnosti obrazovanja odraslih i organizatora aktivnosti kojima su data ili oduzeta odobrenja vodi Ministarstvo, dok se ministar ovlašćuje da podzakonskim aktom propiše sadržaj i način vođenja registra i način na koji se obezbeđuje dostupnost podataka.

U glavi V. Predloga zakona (čl. 40–42) uređuju se: planovi i programi obrazovanja odraslih, programi formalnog i neformalnog obrazovanja i donošenje programa.

Predlogom zakona utvrđuje se da se obrazovanje odraslih zasniva na planovima i programima obrazovanja odraslih ili delovima odgovarajućih programa za učenike kojima odrasli stižu, odnosno dopunjuju znanja, veštine, sposobnosti i stavove: jezičke i matematičke pismenosti; vladanja maternjim i stranim jezicima; naučne pismenosti u prirodnim i društvenim naukama; vladanja informacijsko-komunikacionom tehnologijom; medijske pismenosti; za rad u struci; za preduzetništvo i rukovođenje; kreativnog izražavanja i učestvovanja u kulturnim, umetničkim i sportskim događanjima; za odgovorno obavljanje uloge aktivnog građanina i poštovanje ljudskih i građanskih prava; socijalne veštine, sposobnosti za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad; za očuvanje i zaštitu okoline; za obezbeđivanje bezbednih i zdravih uslova na radu i druga znanja, veštine, sposobnosti i stavovi.

Programi obrazovanja odraslih su namenjeni obrazovanju i osposobljavanju odraslih kojima je prestalo pravo na redovno obrazovanje, zatim odraslima koji žele da se prekvalifikuju, dokvalifikuju ili stiču specijalističko obrazovanje, obrazovanju i osposobljavanju nezaposlenih za potrebe tržišta rada, zatim usavršavanju radi postizanja višeg stepena znanja u profesiji i podizanja produktivnosti rada, obrazovanju za prihvatanje vrednosti demokratije i građanskog društva, obrazovanju za ostvarivanje posebnih prava pripadnika nacionalnih manjina, obrazovanju odraslih lica sa smetnjama u razvoju, sa invaliditetom i posebno nadarenih lica, obrazovanju posebnih grupa (socijalno isključenih grupa) i prilagođavaju se dobu, prethodnom obrazovanju, znanju, veštinama, sposobnostima i stavovima odraslih.

Predlogom zakona se definišu programi formalnog obrazovanja (programi za sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanje odraslih, programi za sticanje prvog zanimanja, programi specijalističkog obrazovanja, programi usavršavanja) i programi neformalnog obrazovanja (programi rada u struci, programi preduzetništva i rukovođenja, programi iz poznavanja nauke i tehnologije, programi obuke za rad na računaru, programi stranih jezika, programi zaštite okoline i ekologije, programi razvoja i očuvanja bezbednih i zdravih uslova rada; programi kreativnog i umetničkog izražavanja, programi sticanja ili dopunjavanja drugih znanja, veština, sposobnosti i stavova i programe koji nastaju u skladu sa zahtevima i potrebama tržišta rada.

Programi formalnog obrazovanja odraslih donose se u skladu sa Zakonom i posebnom zakonom, a programi neformalnog obrazovanja odraslih u postupku odobravanja u skladu sa zakonom.

U glavi VI. Predloga zakona (čl. 43. i 44) definišu se polaznici i kandidati, kao i troškovi obrazovanja.

Odrasli može da stekne status polaznika upisom u aktivnost obrazovanja kod organizatora aktivnosti, a status kandidata uključivanjem u postupak priznavanja prethodnog učenja. Predlogom zakona propisuje se uslov da odrasli može da stekne kvalifikaciju ako ima stečeno osnovno obrazovanje ili ima javnu ispravu o ključnim kompetencijama na nivou osnovnog obrazovanja. Posebni uslovi i starosna granica za sticanje statusa polaznika, odnosno kandidata utvrđuju se standardom kvalifikacije.

Status polaznika, odnosno kandidata prestaje: sticanjem kompetencije ili kvalifikacije; ispisivanjem; isključenjem iz obrazovne aktivnosti zbog učinjene povrede zabrane propisanih Zakonom; napuštanjem obrazovne aktivnosti i zbog neopravdanog neispunjavanja obaveza utvrđenih za određene obrazovne aktivnosti. Međusobna prava, obaveze i odgovornosti između organizatora aktivnosti i polaznika, odnosno kandidata utvrđuju se ugovorom.

Predlogom zakona se, takođe, predviđa da odrasli ne plaća troškove za sticanje osnovnog obrazovanja i prvog zanimanja, a da za ostale aktivnosti obrazovanja odraslih troškove snose polaznici programa, poslodavci kod kojih su zaposleni, Nacionalna služba za zapošljavanje ili druga zainteresovana pravna i fizička lica.

U glavi VII. Predloga zakona (čl. 45–50) definišu se lica radno angažovana u obrazovanju odraslih, radni odnos i njihovo stručno usavršavanje.

Izvođači programa obrazovnih aktivnosti su: nastavnik, predavač, trener, voditelj, instruktor i druga lica koja, osim odgovarajućeg obrazovanja utvrđenog standardom kvalifikacije, imaju kompetencije utvrđene programom aktivnosti obrazovanja odraslih. Stručni saradnici, u smislu ovog Predloga zakona su: andragog, psiholog i bibliotekar. Predlogom zakona uvodi se saradnik, kao i pedagoški i andragoški asistent.

Na radni odnos lica radno angažovana u obrazovanju odraslih primenjuju se odredbe Zakona i opšti propisi o radu. Kao i u formalnom obrazovanju i lica radno angažovana u obrazovanju odraslih postoji obaveza stalnog stručnog usavršavanja.

U glavi VIII. Predloga zakona (čl. 51–53) uređuje se Godišnji plan obrazovanja odraslih, donošenje, kao i sprovođenje Godišnjeg plana.

Godišnjim planom obrazovanja odraslih u Republici Srbiji utvrđuju se prioritete obrazovne i radne oblasti i aktivnosti obrazovanja odraslih; određuje raspoređivanje obrazovne i radne oblasti i aktivnosti obrazovanja odraslih na jedinice lokalne samouprave pri čemu se vodi računa o potrebama tržišta rada, racionalnom korišćenju postojećih obrazovnih kapaciteta, broju polaznika obrazovanja, razvojnim specifičnostima pojedinih područja, ciljevima i principima obrazovanja odraslih; određuje okvirni obim i izvori sredstava koja su potrebna za realizaciju godišnjeg plana i određuje dinamika ostvarivanja planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih. Godišnji plan obrazovanja odraslih donosi Vlada na predlog Ministarstva koje je u obavezi da u pripremi Godišnjeg plana rada pribavi podatke o potrebama za aktivnostima obrazovanja odraslih od jedinica lokalne samouprave, privrednih komora, udruženja poslodavaca, reprezentativnih sindikata i drugih subjekata preko školskih uprava. Na predlog Godišnjeg plana obrazovanja odraslih Ministarstvo pribavlja mišljenje Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih i saglasnost ministarstva nadležnog za poslove zapošljavanja. Godišnji plan donosi se za narednu školsku godinu po završetku tekuće nastavne godine.

U sprovođenju Godišnjeg plana obrazovanja odraslih Ministarstvo objavljuje konkurse za izvođenje planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih i prati njegovo sprovođenje. Pravo učešća na konkursu imaju javno priznati organizatori aktivnosti obrazovanja odraslih.

Kako Predlog zakona predviđa, ministar donosi rešenje o izboru organizatora aktivnosti i odlučuje o raspodeli sredstava za realizaciju planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih, a na osnovu raspisanog konkursa. Ministarstvo prati sprovođenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih i preduzima mere koje su potrebne za izvođenje planiranih programa aktivnosti obrazovanja odraslih.

U glavi IX. Predloga zakona (čl. 54–57) uređuje se planiranje i finansiranje obrazovanja odraslih.

Sredstva za finansiranje obrazovanja odraslih obezbeđuju se: u budžetu Republike Srbije, budžetu autonomne pokrajine, budžetu jedinice lokalne samouprave u skladu sa u skladu sa Godišnjim planom obrazovanja odraslih, zatim neposredno od polaznika i poslodavaca, kao i iz drugih izvora.

U glavi X. Predloga zakona (član 58) utvrđeno je da se u primeni ovog predloga vrši inspekcijski i stručno-pedagoški nadzor nad radom javno priznatih organizatora aktivnosti obrazovanja odraslih. Inspekcijski i stručno-pedagoški nadzor vrši Ministarstvo u skladu sa Zakonom.

Spoljašnje vrednovanje kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova koje realizuju programe obrazovanja odraslih vrše Ministarstvo i Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

U glavi XI. Predloga zakona (član 59) propisani su prekršaji za organizatora obrazovnih aktivnosti i odgovorno lice. Usaglašeni su iznosi novčanih kazni za odgovorne sa Zakonom.

U glavi XII. Predloga zakona (član 60) autonomnoj pokrajini su povereni poslovi davanja odobrenja radi sticanja statusa javno priznatog organitatora aktivnosti obrazovanja odraslih, postupak odobravanja, oduzimanja odobrenja, donošenje Godišnjeg plana obrazovanja odraslih, objavljivanje konkursa za

izvođenje planiranih aktivnosti obrazovanja odraslih i poslovi inspekcijskog nadzora za organizatore aktivnosti koji obavljaju delatnost i imaju sedište na teritoriji autonomne pokrajine.

U glavi XIII. Predloga zakona (čl. 61–62) propisan je rok od osamnaest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona da se donesu propisi potrebni za sprovođenje ovog zakona, kao i da zakon na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

VI. TROŠKOVI PRIMENE ZAKONA

Zaključkom Vlade o odobravanju Posebnog programa racionalizacije o osnovnom i srednjem obrazovanju, 05 broj: 112-3403/2010 od 07.05.2010. godine, koji se primenjuje od školske 2010/2011. godine procenjen je broj zaposlenih kojim bi prestao radni odnos uz stimulativne otpremnine po školskim godinama i to: u školskoj 2011/2012. godini i 2012/2013. godini procenjeno je da će bez posla ostati po 1500 zaposlenih, a u školskoj 2013/2014. godine 500 zaposlenih u obrazovanju. Takođe, prema statističkim podacima procenjuje se da će oko 1000 učenika biti manje upisano u osnovne škole, kao i oko 6000 učenika manje u srednje škole.

Pored predviđenog smanjenja broja zaposlenih i očekivanog smanjenog broja učenika koji će se upisati u osnovno i srednje obrazovanje, pri izradi ovog zakona imalo se u vidu da postojeći broj zaposlenih za čijim radom je prestala potreba sa nepunim radnim vremenom bude angažovan na poslovima obrazovanja odraslih. Detaljnijom analizom prikupljenih podataka, naknadno smo procenili da za nastavu obrazovanja odraslih neće biti potrebno angažovanje novozaposlenih radnika. Ukoliko se ustanovi da ova procena nije realna, biće angažovana sredstva za plate zaposlenih u osnovnom i srednjem obrazovanju utvrđena Zakonom o budžetu koja će biti oslobođena racionalizacijom zaposlenih u obrazovanju.

Na osnovu iznetog, procenjujemo da nisu potrebna dodatna sredstva za plate novozaposlenih, a i predložena je mogućnost uravnoteženja budžeta u skladu sa zakonima.

Takođe napominjemo da se iz sredstava utvrđenih Zakonom o budžetu Republike Srbije za Projekat obrazovanje odraslih, na Programu 2001 mogu se finansirati nadoknade za rad andragoških asistenata angažovanih za potrebe obrazovanja odraslih.

Na osnovu naknadno pribavljenih informacija od nadležnih u obrazovanju autonomne pokrajine, najavljeno je da će Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova otvoriti Centar za obrazovanje odraslih. Ovaj centar u finansijskom smislu bi imao tretman njihovog indirektnog budžetskog korisnika i zadovoljio bi sve potrebe za obrazovanjem odraslih u autonomne pokrajine.

Kako se realizacija osnovnog obrazovanja odraslih izvodi u osnovnim i srednjim školama za koje su već planirani stalni troškovi u jedinicama lokalne samouprave, troškovi izvođenja nastave obrazovanja odraslih neznatno će uticati na povećanje budžeta jedinica lokalne samouprave.

Predlogom zakona o obrazovanju odraslih stvaraju se pretpostavke za poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture i zapošljivost stanovništva; povećanje vrednosti ljudskog kapitala i stvaranje bazične podrške za održivi društveno-ekonomski razvoj na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou; povećanje profesionalne mobilnosti i fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva; smanjenje siromaštva, ostvarivanje jednakosti, socijalne uključenosti i međugeneracijske solidarnosti; unapređivanje kvaliteta života – ličnog, porodičnog, prirodnog i socijalnog okruženja; razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije i

integracija u evropski društveni i ekonomski prostor uvažavanjem evropskih okvira obrazovanja.

VII. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Zakon je potrebno doneti po hitnom postupku da bi se blagovremeno obezbedili svi potrebni uslovi za organizovanje aktivnosti obrazovanja odraslih od naredne školske godine, blagovremeno pripremio Godišnji plan obrazovanja odraslih i raspisao potreban konkurs, kao i da bi se sprečilo da zbog kašnjenja u donošenju Zakona nastupe štetne posledice po rad organa i organizacija koje treba da budu uključene u ovaj proces.